

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 9 maja 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Marek Pietruszyński (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Andrzej Tomczyk

SSN Paweł Wiliński

Protokolant Katarzyna Gajewska

w sprawie **M.S. (S.)**,
wobec którego warunkowo umorzono postępowanie
o przestępstwo z art. 178a § 1 k.k.,
po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu
w dniu 9 maja 2023 r.,
w trybie art. 535 § 5 k.p.k.,
kasacji Prokuratora Generalnego wniesionej na korzyść oskarżonego od wyroku
Sądu Okręgowego w Kielcach z dnia 14 grudnia 2022 roku, sygn. akt IX Ka 1582/22
zmieniającego wyrok Sądu Rejonowego w Staszowie ,z dnia 13 lipca 2022 roku,
sygn. akt II K 23/22,

**uchyla zaskarżony wyrok w części dotyczącej rozstrzygnięcia
o środku karnym z art. 67 § 3 k.k. (pkt 2 części dyspozytywnej) i w
tym zakresie przekazuje sprawę Sądowi Okręgowemu w Kielcach
do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym.**

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w Staszowie, wyrokiem z dnia 13 lipca 2022 r., sygn. akt II K 23/22, uznał oskarżonego M.S. za winnego popełnienia czynu zarzucanego mu aktem oskarżenia, stanowiącego występki z art. 178a § 1 k.k. i za to, na podstawie art. 178a § 1 k.k. i art. 33 § 1 i 3 k.k. wymierzył oskarżonemu karę grzywny w wysokości 80 stawek dziennych, przyjmując wysokość pojedynczej stawki dziennej na kwotę 10 zł. Na podstawie art. 42 § 2 k.k. w zw. z art. 43 § 1 k.k. w zw. z art. 39 pkt 3 k.k. Sąd orzekł wobec oskarżonego M.S. tytułem środka karnego zakaz prowadzenia pojazdów mechanicznych, dla których wymagana jest kategoria B na okres 3 lat, na poczet którego na podstawie art. 63 § 4 k.k. zaliczył oskarżonemu M.S. okres zatrzymania prawa jazdy od dnia 11 grudnia 2021 r. Na podstawie art. 43a § 2 k.k. w zw. z art. 39 pkt 7 k.k. orzekł wobec oskarżonego M.S. świadczenie pieniężne na rzecz Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej w wysokości 5 000 zł. Orzeczenie zawierało również rozstrzygnięcie w przedmiocie kosztów procesu.

Na skutek apelacji obrońcy Sąd Okręgowy w Kielcach, wyrokiem z dnia 14 grudnia 2022 r., sygn. akt IX Ka 1582/22, zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że:

1. po przyjęciu, że oskarżony M.S. popełnił zarzucane mu przestępstwo z art. 178a § 1 k.k., na podstawie art. 66 § 1 i § 2 k.k. oraz art. 67 § 1 k.k. postępowanie karne wobec niego warunkowo umorzył tytułem próby na okres 2 lat;
2. na podstawie art. 67 § 3 k.k. orzekł wobec oskarżonego tytułem środka karnego zakaz prowadzenia w ruchu lądowym pojazdów mechanicznych, do których prowadzenia uprawnia kategoria B prawa jazdy i na podstawie art. 63 § 4 k.k. na poczet tegoż środka zaliczył okres zatrzymania prawa jazdy od dnia 11 grudnia 2021 roku;
3. na podstawie art. 67 § 3 k.k. w zw. z art. 43a § 1 k.k. orzekł od oskarżonego na rzecz Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej świadczenie pieniężne w kwocie 5 000 zł;
4. zasądził od oskarżonego na rzecz Skarbu Państwa kwotę 190 zł tytułem zwrotu kosztów sądowych w sprawie, w tym kwotę 100 zł tytułem opłaty za obie instancje.

Z kasacją na podstawie art. 521 § 1 k.p.k. skierowaną na korzyść oskarżonego wystąpił Prokurator Generalny.

Skarżący zarzucił rażące i mające istotny wpływ na treść wyroku naruszenie przepisu prawa karnego materialnego, a mianowicie art. 67 § 3 k.k. oraz prawa procesowego, tj. art. 413 § 1 pkt 5 k.p.k., polegające na zaniechaniu w wydanym wyroku reformatoryjnym, warunkowo umarzającym postępowanie karne przeciwko M.S., określenia czasu trwania środka karnego w postaci zakazu prowadzenia w ruchu lądowym pojazdów mechanicznych, do których uprawnia kategoria B prawa jazdy, podczas gdy przepis art. 67 § 3 k.k. wskazuje, że zakaz powyższy może być orzeczony w granicach od roku do 2 lat, co obliguje sąd do określenia terminu obowiązywania środka karnego.

Podnosząc powyższy zarzut, skarżący wniósł o uchylenie wyroku w zaskarżonej części i przekazanie sprawy w tym zakresie Sądowi Okręgowemu w Kielcach, do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym.

Sąd Najwyższy zważył co następuje.

Kasację należało uznać za zasadną w stopniu wymaganym przepisem art. 535 § 5 k.p.k. Umożliwiło to uwzględnienie nadzwyczajnego środka zaskarżenia w całości na posiedzeniu bez udziału stron.

Wydanie wyroku reformatoryjnego obligowało *in concreto* Sąd odwoławczy do respektowania m.in. przepisu art. 413 § 1 pkt 5 k.p.k. W ramach komponentu każdego wyroku, którym jest „rozstrzygnięcie sądu” mieści się nie tylko rozstrzygnięcie o kwestii odpowiedzialności karnej oskarżonego, ale też inne elementy z tym związane, do których, w przypadku wyroku warunkowo umarzającego postępowanie karne, należy np. wyznaczony okres próby (zob. wyroki SN: z 17 lipca 2019 r., III KK 25/19; z 25 czerwca 2020 r., sygn. akt V KK 645/19), czy też obowiązki lub środki karne, przewidziane przez ustawodawcę dla tej instytucji chociażby w treści art. 67 § 3 k.k.

Faktem jest, że wyrok warunkowo umarzający postępowanie karne nie ma charakteru wyroku skazującego, a zatem nie mają do niego zastosowania wprost

wymogi ujęte w art. 413 § 2 k.p.k. Niemniej jednak, w wypadku, w którym warunkowe umorzenie postępowania wiąże się z zastosowaniem środka karnego – a taką możliwość przewidziano w art. 67 § 3 k.k., przepis ten musi być stosowany posiłkowo w tym znaczeniu, że ujęcie w wyroku warunkowo umarzającym postępowanie rozstrzygnięcie w przedmiocie środka karnego musi następować analogicznie jak ma to miejsce w wyroku skazującym.

W realiach niniejszej sprawy Sąd Okręgowy, korzystając z możliwości, jaką daje przepis art. 67 § 3 k.k., orzekł na jego podstawie wobec M.S. środek karny w postaci zakazu prowadzenia w ruchu lądowym pojazdów mechanicznych, do których prowadzenia uprawnia kategoria B prawa jazdy. Pomiął jednak obowiązek określenia czasu obowiązywania tego zakazu, nadając mu tym samym charakter bezterminowy. Tymczasem oczywiste jest, że wspomniany środek karny nie tylko ma granice czasowe, ale są one ograniczone w porównaniu z obowiązującymi w razie skazania, co jasno wynika z art. 67 § 3 k.k. Innymi słowy, w razie warunkowego, jak w niniejszej sprawie, umorzenia postępowania karnego, orzeczenie zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych możliwe jest w granicach od roku (art. 43 § 1 k.k.) do 2 lat (art. 67 § 3 k.k.).

Przeoczenie w części dyspozytywnej wydanego przez Sąd Okręgowy w Kielcach wyroku ustawowego wymogu określenia czasu trwania zakazu wymienionego w art. 67 § 3 k.k. należy uznać za rażące uchybienie przepisowi prawa karnego materialnego. Uchybienie to nie podlega sanacji ani poprzez treść pisemnych motywów wyroku (gdzie wskazano, że wystarczającym będzie orzeczenie zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych kategorii B na okres roku), ani w postępowaniu wykonawczym wykorzystując dyspozycję art. 13 § 1 k.k.w. i zasadę *in dubio pro reo* (zob. wyroki SN: z dnia 14 listopada 2008 r., V KK 256/08, OSNwSK 2008, poz. 2298; z dnia 21 lutego 2021 r., IV KK 520/20). Wprawdzie wspomniane orzeczenia dotyczą środków karnych orzekanych „w razie skazania”, którym warunkowe umorzenie postępowania karnego nie jest, tym niemniej argumentacja uzasadniająca obowiązek określenia czasu trwania środka karnego, zachowuje w pełni aktualność także w odniesieniu do środka karnego orzekanego w razie warunkowego umorzenia postępowania karnego. Niezależnie bowiem od

rodzaju rozstrzygnięcia w przedmiocie odpowiedzialności karnej sprawcy, zawarte w nim orzeczenie o środku karnym winno umożliwiać jego wykonanie, co *de facto* w przypadku braku określenia czasu jego trwania, nie jest możliwe. Poprzez brak określenia czasu obowiązywania środka karnego doszło do jego przekształcenia, wbrew woli ustawodawcy, w środek bezterminowy (zob. wyrok SN z dnia 25 lutego 2022 r., IV KK 696/21).

Ponieważ spełnione zostały obie przesłanki z art. 523 § 1 k.p.k. wymagane do uwzględnienia wywiedzionej na korzyść oskarżonego kasacji, wyrok w zaskarżonej części podlegał uchyleniu a sprawa – przekazaniu w tym zakresie Sądowi *ad quem* do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym.

Ponownie rozpoznając sprawę Sąd Okręgowy będzie miał w polu zainteresowania przedstawione wyżej uwagi i zapatrywania Sądu Najwyższego.

Z tych wszystkich względów orzeczono jak w części dyspozytywnej wyroku.

(J.D.)